

**Lægefaglig indstilling til den obligatoriske forskningstræning i
speciallægeuddannelsen**

18. maj 2016

Speciale: Almen medicin

Postgraduat klinisk lektor:

Roar Maagaard, Søren Prins og Joachim Frølund

Mål for forskningstræningen

Forskningstræning i speciallægeuddannelsen tager sigte på at opøve en kompetence til at opsøge og vurdere ny viden samt at overføre denne til praktisk klinisk brug. Rationalet for forskningstræning i speciallægeuddannelsen er først og fremmest at sikre træning i en arbejdsform, som kan danne grundlag for livslang læring.

I følge Sundhedsstyrelsen er forskningstræningsmodulet specielt rettet mod træning af rollen som akademiker/forsker og underviser samt mod udvikling af en forskningsbaseret tilgang til at løse sundhedsvæsenets opgaver. Forskningstræningen skal bidrage til at opbygge og styrke kompetencer til, at speciallægen selvstændigt kan opsøge, vurdere og udvikle ny viden, samt til at speciallægen kan anvende og formidle denne viden til vurdering af etableret indsats i sundhedsvæsenet

Når speciallægeuddannelsen er gennemført, skal lægen kunne:

- formulere en problemstilling med henblik på vurdering af og evt. ændring af gældende klinisk praksis på baggrund af tilgængelig viden vedrørende aktuel klinisk praksis inden for eget speciale
- gennemføre en systematisk udvælgelse i forskningslitteraturen til at belyse den valgte problemstilling
- fortolke litteraturens resultater kritisk og anvende resultaterne til en kritisk vurdering af etableret praksis
- vurdere eventuelle organisatoriske, økonomiske og etiske konsekvenser af at ændre praksis gennem udnyttelse af viden erhvervet ved litteraturgennemgangen
- formidle resultatet af litteraturgennemgangen samt eventuelle øvrige overvejelser
- opnå kendskab til kvantitative og kvalitative metoder inden for sundhedsvidenskabelig forskning og erhverve kendskab og erfaring med at bruge kvalitetsdata fra egen praksis i udvikling og optimering af praksis både hvad angår patientbehandling og organisation.
- opnå erfaring med at udvikle kliniske guidelines til egen praksis ved at søge i faglitteraturen herunder anerkendte vejledninger.

Relation til Målbeskrivelsen for speciallægeuddannelsen i almen medicin

Forskningstræningsmodulet skal **sammen med** den kliniske uddannelse og den øvrige teoretiske uddannelse bibringe lægen kompetencer inden for akademikerrollen, som beskrevet i Målbeskrivelsen for speciallægeuddannelsen i almen medicin.

Kompetence 78 – Teoretiske forståelsesrammer

Kompetence 79 – Personlig uddannelse og udvikling

Kompetence 80 – Kvalitetsudvikling og forskning

Kompetence 82 – Udvikling af klinisk praksis

For uddybning af kompetencerne henvises til målbeskrivelsen

Tidsmæssig ramme

Der er årligt 3-4 hold af ca. 15-25 kursister. Som udgangspunkt må kurset ikke strække sig ud over 12 måneder og skal være afsluttet senest 6 måneder før afslutningen af hoveduddannelsen.

Forskningstræningsmodulet planlægges i almen medicin med start umiddelbart før eller lige efter ansættelsen som praksisamanuensis fase 2 (som er en 6 mdrs. ansættelse) og det selvstændige arbejde afsluttes og fremlægges som udgangspunkt inden ansættelsen som praksisamanuensis fase 2 er til ende (inden start af fase 3) af hensyn til kontinuiteten for så vidt angår den kliniske vejleder (tutor), der har fulgt kursisten de første 3½ år i hoveduddannelsen. Forskningstræningskurset er således ”forankret” i praksis fase 2.

Kursusforløbet skal bestå af et almenmedicinsk grundkursus og et specialespecifikt projektkursus med projektorienteret seminarer og vejledning. Dertil kommer selvstændigt arbejde. I projektdelen arbejder kursisterne sammen om et projekt i grupper af minimum 2 og maksimum 4 kursister. Den konkrete plan for den almenmedicinske forskningstræning kan se ud som vist i figuren nedenfor. Der afholdes kursus alle måneder undtaget i skolernes sommerferie. Kursusdage i denne ferieperiode rykkes frem/tilbage. Alle kursusdage inkl. selvstændigt arbejde skemasættes således at disse dage reserveres kursistens videreuddannelse. Returdagene til praksis bevares i sidste halvdel af sygehusansættelsen. Kursisterne er i sidste halvdel af sygehusansættelsen fraværende til almindeligt teoretisk kursus modul 3 (i alt 4 dage).

Figur 1. Fordelingen af kursusdage i forskningstræningsmodulet. En PKD er til ad hoc vejledning og ikke skemasat

Stilling									
Kursus	Grundkursus	1.	1. PKD	2. 4 SPA	2. PKD	5.+ 7. SPA	7.+ 10. + 8. SPA	3. PKD	11.+ 11. SPA + PFL
Måned	1	SP	1	1-2	2	3-4	4	5-6	5-6

SPA: Selvstændigt projektarbejde, PKD: projektkursusdag, PFL projektfrelæggelse

Uddannelsesafdelinger

Forskningstræningskurset er forankret i praksis fase 2

Administration

Forskningstræningsmodulet hører formelt under det teoretiske almenmedicinske specialekursus, der gennemføres i løbet af hoveduddannelsesstillingens 4½ år. Holddannelsen på forskningstræningen sammensættes af kursister på tværs af holdsætningen på det teoretiske specialekursus, således det passer med kursisternes starttidspunkt i deres fase 2 praksis

Sekretariatet er beliggende på Specialeuddannelsen for Almen Medicin, Institut for Folkesundhed, Aarhus Universitet.

For tilrettelæggelse og planlægning af kurset i forskningstræning udpeges en kursusleder fra forskningsmiljøet. Denne står for at planlægge kursusforløbene samt for at udvikle undervisningsmaterialet. Kursuslederen for forskningstræningen sikrer undervisere, undervisningsmateriale og informationsmateriale til kursisterne samt planlægger hele forløbet med afsluttende projektfremlæggelse.

Indplacering på teoretisk specialehold, aftaler med uddannelsespraksis og afdelinger samt forhold omkring dispensation, ferie og orlov varetages af kursuslederen af forskningstræningen samt specialeuddannelsens kursusleder og de tilknyttede lektorer. Idet kurset forventes gennemført for at opnå en speciallægeanerkendelse, skal der føres fremmødelister.

Der laves en skriftlig aftale (jf. Region Nord's retningslinjer) mellem kursisten og vejlederen i forskningstræningsmodulet. Den videnskabelige vejleder har i øvrigt intet administrativt ansvar.

Teoretisk del

Almen medicin har et specialespecifikt teoretisk forskningstræningsforløb, der består af følgende kurser:

- Akademisk almen medicin – forskning og udvikling. Fra spørgsmål til viden med forskning – at stille det præcise spørgsmål.
- Undervisning i kritisk litteraturlæsning
- Basal Statistik
- Kritisk litteraturlæsning: oversigtsartikler og metaanalyser, og diagnostiske tests
- Videnskabsetik, komitésystem, Datatilsyn, MPU, Sundhedsstyrelsen, økonomi og registre
- Litteratur- og vidensøgning i almen praksis
- Kvalitetsudvikling
- Kliniske vejledninger I almen medicin
- Udvikling af kliniske vejledninger til egen praksis
- Undervisning i humanistisk sundhedsvidenskabelig og kvalitativ metodologi
- Brug af data fra praksis til kvalitet og udvikling

Selvstændigt projekt

Kursisterne skal med udgangspunkt i en relevant almen medicinsk problemstilling lave en skriftlig opgave på maksimalt 8 sider (ekskl. litteraturliste og bilag). Det foregår typisk i grupper på 2-3 kursister. Hver gruppe tilknyttes en videnskabelig vejleder, der holder møder med gruppen og følger og vejleder gruppen under hele forløbet.

Opgaven kan dels bygge på et litteraturstudie og dels på egne indsamlede data. Opgaven skal primært være opbygget som en videnskabelig publikation med introduktion (baggrund og formål), metode, resultater, diskussion af resultater og metode og sidst konklusioner og perspektiver. Er der tale om fx en instruks/vejledning vedlægges denne eller et udkast hertil. Rapporten skal demonstrere kursisternes evner til at beskæftige sig systematisk og kritisk med et relevant, veldefineret og smalt sundhedsvidenskabeligt emne. Rapporten afleveres senest 5 hverdage før afsluttende projektfremlæggelse til vejlederen (med mindre andet er aftalt).

Vejleder

Formålet med kurset nødvendiggør, at underviserne og især vejledere har erfaring med den videnskabelige tilgang til almen medicin. De skal have beskæftiget sig med de fundamentale dele af forskningsprocessen, herunder litteratursøgning, systematisk, kritisk gennemgang af litteraturen, formulering af forskningsspørgsmål, design af videnskabelige undersøgelser, dataindsamling og – analyse samt formidling på flere niveauer. Derfor skal det tilstræbes, at alle vejledere er på post.doc niveau (ph.d., dr.med. eller svarende hertil) og, at underviserne er akademisk velfunderede på deres område. Underviserne og vejledere behøver nødvendigvis ikke at være speciallæger i almen medicin. Ph.d. studerende indenfor almen medicin vil også kunne deltage som vejledere og undervisere, hvis de har kvalifikationer hertil, eller at deres Ph.d. vejleder bidrager som ”backup”.

Godkendelse af individuel skriftlig aftale

Den videnskabelige vejleder indgår skriftlig kontrakt med kursisten hvor emnet for projektarbejdet fremgår. Den videnskabelige vejleder modtager helst inden 1. projektkursusdag en foreløbig projektskitse for gruppen og vejleder på basis af denne frem mod en endelig projektplan. Herefter skal den videnskabelige vejleder stå til rådighed for kursisten, når der afholdes projektkursusdage med vejledning. Ved den sidste projektkursusdag delta ger den videnskabelige vejleder i den mundtlige projektfrelæggelse. Kursisten skal endvidere fremlægge gruppens projekt i sin praksis. Hver gruppe afleverer en skriftlig fremstilling, der bedømmes af den videnskabelige vejleder og kursuslederen. Fremstillingen følger særlige krav til indhold og omfang.

Præsentation af selvstændigt projekt

Gruppen skal desuden præsentere opgaven ex. med powerpoint eller en poster. Efter præsentationen, er der en diskussion af opgaven, der ledes af vejlederen, men hvor resten af holdet også må deltage. Kursistens tutorlæge fra almen praksis er desuden også inviteret med. Kursisterne skal også fremlægge opgaven i den praksis, hvor de er tilknyttet. De opfordres desuden til at præsentere det i andre sammenhænge ex. i efteruddannelsesgrupper, på ”store praksisdag”, på videnskabelig kongres eller som artikel i Ugeskrift for Læger, i Practicus eller i Månedsskrift for Almen Praksis.

Godkendelse af forskningstræningsforløb

Den endelige godkendelse af forskningstræningsmodulet foretages af vejleder og kursusleder. Kompetence vurderingsskema 5 (Vurdering af refleksionsevne) anvendes til godkendelse af kompetencerne 78,79 og 80
Kompetence vurderingsskema 1 (Struktureret vejledersamtale) anvendes til godkendelse af kompetence82

Evaluering af forskningstræningen i specialet

Opgaverne kan efterfølgende ses og hentes fra følgende hjemmeside:

<http://www.speam.dk/flx/aarhus/forskningstraening/rapporter/>

Øvrige bemærkninger

Nedenstående postgraduate lektor indstiller hermed, at ovennævnte indstilling til forskningstræningsmodul godkendes af Styregruppen for forskningstræning på vegne af Det Regionale Råd for Lægers Videreuddannelse

_____

Dato

_____

Underskrift